

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра геодезії та землеустрою

**«Затверджую»
Завідувач кафедри
геодезії та землеустрою**

Ю.Л. Скляр

“16” червня 2020 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ВБ-5 МЕНЕДЖМЕНТ В ЗЕМЛЕУСТРОЇ

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Освітня програма: «Геодезія та землеустрій»

освітній ступінь «Бакалавр»

Факультет: Юридичний

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з Менеджменту в землеустрої для студентів спеціальністю: 193 "Геодезія та землеустрій"

Розробник:

к.держ.упр., доцент, доцент кафедри геодезії та землеустрою
Мартиненко В.О.

(підпис)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри геодезії та землеустрою
Протокол від 16 червня 2020 року № 12

Завідувач кафедри Ю.Л. Скляр

Погоджено:

Гарант освітньої програми М.А. Малашевський

Декан факультету С.І. Запара

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Зареєстровано в електронній базі: дата: 26.06. 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

8 семестр (денна форма)

9 семестр (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 193 Геодезія та землеустрій	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність: 193 "Геодезія та землеустрій"	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 4		2020-2021-й	2020-2021-й
Загальна кількість годин Денна – 90 Заочна - 90		Курс	
		4	5
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента -4		8	
	Лекції		
	26 год.	8 год.	
	Практичні, семінарські		
	26 год.	6 год.	
	Лабораторні		
	-		
Самостійна робота			
38 год.	76 год.		
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 89/11 (64/8)

для заочної форми навчання – 19/81 (14/58)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення теоретичних питань системи управління підприємством (організацією), сферою діяльності якого є створення та управління ними, прогнозування, планування, проектування у галузі використання і охорони земель, регулювання земельних відносин.

Завдання: вивчити поняття та складові системи управління, суть стратегічного управління, аналіз функцій управління підприємством і менеджменту, типи менеджерів та вимоги до їх кваліфікації, основи взаємовідносин між менеджерами і працівниками, планування використання людських ресурсів підприємства, комплектування штату, загальна характеристика мотивації, зміст процесу прийняття рішень та їх оцінка, процес реалізації контролю..

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

знати: Поняття підприємства і менеджменту в землевпорядкуванні. Процес здійснення управління підприємством. Складові системи управління. Аналіз функцій управління. Стель і ефективність управління. Методи підбору персоналу. Комплектування штату. Атестацію кадрів. Проектування роботи на підприємстві. Технологію планування землевпорядних робіт. Мотиваційний процес. Поняття та зміст цілей. Методи прийняття управлінських рішень. Процес реалізації контролю..

вміти: Характеризувати менеджера як суб'єкта управлінської діяльності. Складати системи управління. Аналізувати зовнішнє середовище, функції управління, взаємовідносини між менеджерами і працівниками. Комплектувати штат підприємства. Моделювати організаційну структуру землевпорядного підприємства. Практично забезпечувати мотивації роботи. Приймати управлінські рішення. Оцінювати ефективність менеджменту.

3. Програма навчальної дисципліни

4. (затверджена вченою радою Сумського національного аграрного університету 26 грудня 2017 р., протокол №6)

Модуль 1. Характеристика менеджменту та теорія управління.

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика менеджменту. Основи теорії управління.

Тема 1: Вступ.

Завдання, предмет і методи менеджменту в землеустрої. Зв'язок менеджменту в землеустрої з іншими науками і дисциплінами: основи землевпорядкування та кадастр, історія земельних відносин і землеустрою, землевпорядне проектування, управління земельними ресурсами, землевпорядна експертиза. Вивчення вимог до сучасного менеджера.

Тема 2. Загальна характеристика менеджменту.

Сучасний розвиток теорії організації та управління. Поняття підприємства і менеджменту в землевпорядкуванні. Внутрішнє управління підприємством. Менеджмент і зовнішнє середовище землевпорядного підприємства. Процес здійснення управління підприємством. Менеджер – суб'єкт управлінської діяльності. Роль менеджера в управлінській діяльності. Система управління в землевпорядному виробництві.

Тема 3. Основи теорії управління.

Розвиток наукових поглядів на менеджмент як управління виробництвом.

«Одномірні» вчення про управління. «Синтетичні» вчення про управління. Менеджмент як вчення про управління виробництвом. Управління та різновид суспільних відносин. Поняття та складові системи управління. Зміст і логіка розвитку управління.

Змістовий модуль 2. Стратегічне управління землевпорядним підприємством. Функції управління. Основи кадрового менеджменту.

Тема 4. Стратегічне управління землевпорядним підприємством.

Суть стратегічного управління. Система стратегічного управління. Аналіз середовища в стратегічному управлінні. Аналіз зовнішнього середовища. Аналіз внутрішнього середовища. Оцінка і контроль виконання стратегії землевпорядного підприємства.

Тема 5. Функції управління.

Загальні функції підприємства. Функція адміністрування. Аналіз функцій управління підприємством і менеджменту. Функції планування і управління. Функції сучасного підприємництва. Структура і склад плану підприємства.

Тема 6. Основи кадрового менеджменту.

Основні концепції управління персоналом. Типи менеджерів та вимоги до їх кваліфікації. Основи взаємовідносин між менеджерами і працівниками. Стиль і ефективність управління. Типи менеджменту і прийняття управлінських рішень. Управління персоналом. Основні напрямки з управління кадрами.

Модуль 2. Організація, планування та проектування роботи на підприємстві та основи прийняття управлінських рішень.

Змістовий модуль 3. Організація, планування та проектування роботи на підприємстві.

Тема 7. Організація роботи з людськими ресурсами.

Планування використання людських ресурсів підприємства. Комплектування штату. Методи підбору персоналу. Тестування при прийомі на роботу. Кадрова політика в умовах автоматизованого виробництва. Атестація кадрів і планування професійного росту. Управління плинністю та трудовою мотивацією працівників.

Тема 8. Планування та проектування роботи на підприємстві.

Проектування роботи на підприємстві. Аналіз видів землевпорядних робіт. Параметри землевпорядних робіт. Сприйняття змісту роботи. Технологія і планування землевпорядних робіт. Моделі організаційних структур управління землевпорядними підприємствами.

Тема 9. Мотивація діяльності.

Загальна характеристика мотивації. Мотиваційний процес. Теорії мотивації. Мотивуючі чинники та принципи впливу на мотивацію людей. Забезпечення власної мотивації до життя і роботи. Основні задачі мотивації. Економічні методи мотивації. Основні положення різних теорій мотивації.

Змістовий модуль 4. Основи прийняття управлінських рішень та

Контроль в системі управління і оцінка.

Тема 10. Основи прийняття управлінських рішень.

Поняття та зміст цілей. Поняття та класифікація рішень. Зміст процесу прийняття рішень та їх оцінка. Методи прийняття управлінських рішень. Цілі за загальною спрямованістю. Вимоги до цілей. Взаємозв'язок етапів процесу прийняття рішення.

Тема 11. Контроль в системі управління і оцінка.

Визначення і класифікація контролю. Процес реалізації контролю. Оцінка ефективності менеджменту. Класифікація видів контролю. Внутрішній і зовнішній контроль.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Характеристика менеджменту та теорія управління.												
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика менеджменту. Основи теорії управління.												
Тема 1. Вступ.	3	2				2						
Тема 2. Загальна характеристика менеджменту.	7	2	2			4	4	2	2		6	
Тема 3. Основи теорії управління.	12	2	4			4	14				14	
Разом за змістовним модулем 1	22	6	6			10	18	2	2		20	
Змістовний модуль 2. Стратегічне управління землевпорядним підприємством. Функції управління. Основи кадрового менеджменту.												
Тема 4. Стратегічне управління землевпорядним підприємством.	7	2	2			2	20	2	2		8	
Тема 5. Функції управління.	7	2	2			4	2	2			6	
Тема 6. Основи кадрового менеджменту.	8	2	2			2					6	
Разом за змістовним модулем 2	22	6	6			8	22	4	2		20	
Модуль 2. Організація, планування та проектування роботи на підприємстві та основи прийняття управлінських рішень .												
Змістовний модуль 3. Організація, планування та проектування роботи на підприємстві.												
Тема 7. Організація роботи з людськими ресурсами.	7	2	2			4	18	2	2		6	
Тема 8. Планування та проектування роботи на підприємстві.	10	4	4			4					6	
Тема 9. Мотивація діяльності.	7	2	2			2					6	
Разом за змістовним модулем 3	24	8	8			10	18	2	2		18	
Змістовний модуль 4. Основи прийняття управлінських рішень та контроль в системі управління і оцінка.												
Тема 10. Основи прийняття управлінських рішень.	10	2	2			4	14				10	
Тема 11. Контроль в системі управління і оцінка.	12	4	4			6					8	
Разом за змістовним модулем 4	22	6	6			10	14				18	
Усього годин	90	26	26	-	-	38	90	8	6		76	

6. Темі та план лекційних занять 8 семестр (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. 1. Завдання, предмет і методи менеджменту в землеустрої. 2. Зв'язок менеджменту в землеустрої з іншими науками і дисциплінами: основи землевпорядкування та кадастр, історія земельних відносин і землеустрою, землевпорядне проектування, управління земельними ресурсами, землевпорядна експертиза.	2

2	<p>Тема 2. Загальна характеристика менеджменту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний розвиток теорії організації та управління. 2. Поняття підприємства і менеджменту в землевпорядкуванні. 3. Внутрішнє управління підприємством. 4. Менеджмент і зовнішнє середовище землевпорядного підприємства. 5. Процес здійснення управління підприємством. 6. Менеджер – суб'єкт управлінської діяльності. 	2
3	<p>Тема 3. Основи теорії управління.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток наукових поглядів на менеджмент як управління виробництвом 2. «Одномірні» вчення про управління 1 «Синтетичні» вчення про управління 2. Менеджмент як вчення про управління виробництвом 	2
4	<p>Тема 4. Стратегічне управління землевпорядним підприємством.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть стратегічного управління 2. Система стратегічного управління 3. Аналіз середовища в стратегічному управлінні 2. Аналіз зовнішнього середовища 3. Аналіз внутрішнього середовища 	2
5	<p>Тема 5. Функції управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні функції підприємства 2. Функція адміністрування 3. Аналіз функцій управління підприємством і менеджменту 	2
6	<p>Тема 6. Основи кадрового менеджменту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні концепції управління персоналом 2. Типи менеджерів та вимоги до їх кваліфікації 3. Основи взаємовідносин між менеджерами і працівниками 4. Стиль і ефективність управління 5. Типи менеджменту і прийняття управлінських рішень 6. Управління персоналом 	2
7	<p>Тема 7. Організація роботи з людськими ресурсами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування використання людських ресурсів підприємства 2. Комплектування штату 3. Методи підбору персоналу . Тестування при прийомі на роботу 2. Кадрова політика в умовах автоматизованого виробництва 3. Атестація кадрів і планування професійного росту 4. Управління плинністю та трудовою мотивацією працівників 	2
8	<p>Тема 8. Планування та проектування роботи на підприємстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проектування роботи на підприємстві 2. Аналіз видів землевпорядних робіт 3. Параметри землевпорядних робіт 4. Сприйняття змісту роботи 	2
9	<p>Тема 8. Планування та проектування роботи на підприємстві</p>	2

	1. Технологія і планування землевпорядних робіт 2. Моделі організаційних структур управління землевпорядними підприємствами 3. Сприйняття змісту роботи 4. Технологія і планування землевпорядних робіт 5. Моделі організаційних структур управління землевпорядними підприємствами	
10	Тема 9. Мотивація діяльності. 1. Загальна характеристика мотивації 2. Мотиваційний процес 3. Теорії мотивації 4. Мотивуючі чинники та принципи впливу на мотивацію людей 5. Забезпечення власної мотивації до життя і роботи Теорії мотивації 2. Мотивуючі чинники та принципи впливу на мотивацію людей 3. Забезпечення власної мотивації до життя і роботи	2
11	Тема 10. Основи прийняття управлінських рішень 1. Поняття та зміст цілей 2. Поняття та класифікація рішень 3. Зміст процесу прийняття рішень та їх оцінка 4. Методи прийняття управлінських рішень	2
12	Тема 11. Контроль в системі управління і оцінка 1. Визначення і класифікація контролю 2. Процес реалізації контролю 3. Оцінка ефективності менеджменту	2
13	Тема 11. Контроль в системі управління і оцінка 1. Визначення і класифікація контролю 2. Процес реалізації контролю 3. Оцінка ефективності менеджменту	2
	Разом	26

9 семестр (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальна характеристика менеджменту. 1. Сучасний розвиток теорії організації та управління. 2. Поняття підприємства і менеджменту в землевпорядкуванні. 3. Внутрішнє управління підприємством. 4. Менеджмент і зовнішнє середовище землевпорядного підприємства. 5. Процес здійснення управління підприємством. 6. Менеджер – суб'єкт управлінської діяльності.	2
2	Тема 2. Стратегічне управління землевпорядним підприємством. 1. Суть стратегічного управління. 2. Система стратегічного управління.	2

3	Тема 3. Функції управління. 1. Загальні функції підприємства. 2. Функція адміністрування. 3. Аналіз функцій управління підприємством і менеджменту.	2
4	Тема 4. Організація роботи з людськими ресурсами. 1. Тестування при прийомі на роботу. 2. Кадрова політика в умовах автоматизованого виробництва. 3. Атестація кадрів і планування професійного росту. 4. Управління плинністю та трудовою мотивацією працівників.	2
	Разом	8

6. Теми практичних занять 8 семестр (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика менеджера як суб'єкта управлінської діяльності.	2
2	Система управління в землевпорядному виробництві. Частина 1	2
3	Система управління в землевпорядному виробництві Частина 2	2
4	Аналіз зовнішнього середовища підприємства в менеджменті.	2
5	Аналіз функцій управління.	2
6	Взаємовідносини між менеджерами і працівниками.	2
7	Комплектування штату підприємства.	2
8	Модель організації структури землевпорядним підприємством. Частина 1	2
9	Модель організації структури землевпорядним підприємством. Частина 2	2
10	Практичні можливості забезпечення мотивації роботи.	2
11	Прийняття управлінських рішень.	2
12	Оцінка ефективності менеджменту. Частина 1	2
13	Оцінка ефективності менеджменту Частина 2	2
	Разом	26

9 семестр (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика менеджера як суб'єкта управлінської діяльності.	2
2	Аналіз зовнішнього середовища підприємства в менеджменті.	2
3	Комплектування штату підприємства.	2
	Разом	6

7. Самостійна робота 8 семестр (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи теорії управління.	10
2	Стратегічне управління землевпорядним підприємством.	8
3	Комплектування штату підприємства.	10
4	Основи прийняття управлінських рішень.	10
	Разом	38

9 семестр (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи теорії управління.	20
2	Стратегічне управління землевпорядним підприємством.	20
3	Комплектування штату підприємства.	18
4	Основи прийняття управлінських рішень.	18
	Разом	76

8. Індивідуальні завдання

1. Підготовка рефератів:

1. Сучасний розвиток організації управління.
2. Ринкові чинники при аналізі зовнішнього середовища.
3. Підприємство і менеджмент в землевпорядкуванні.
4. Внутрішнє середовище підприємства.
5. Підходи до комплектування штату підприємства.
6. Методи прийняття управлінських рішень.
7. Політичні чинники при аналізі зовнішнього середовища.
8. Особливості взаємодії об'єкта управління та суб'єктів управління в системі відносин.
9. Роль управління всередині підприємства.
10. Тестування як метод підбору кадрів для роботи на підприємстві.
11. Цілі управління і вимоги до них.
12. Зовнішнє середовище підприємства та роль менеджменту.
13. Процес проектування роботи.
14. Стратегічне управління.
15. Менеджмент як нове вчення про управління виробництвом.
16. Особливість роботи з молодими спеціалістами.
17. Процес управлінням підприємством.
18. Аналіз зовнішнього середовища підприємства в менеджменті.
19. Менеджер як суб'єкт управлінської діяльності.
20. Заходи щодо забезпечення власної мотивації до життя і роботи.
21. Управління плинністю кадрів.

9. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. Словесні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, робота з книгою.

- 1.2. Наочні: демонстрація, ілюстрація.
- 1.3. Практичні: практична робота.
2. Методи навчання за характером логіки пізнання
  - 2.1. Аналітичний.
  - 2.2. Методи синтезу.
  - 2.3. Індуктивний метод.
3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.
  - 3.1. Проблемний.
  - 3.2. Частково-пошуковий.
  - 3.3. Дослідницький.
  - 3.4. Репродуктивний.
  - 3.5. Пояснювально-демонстративний.
4. Активні методи навчання.

10. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
  - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - виконання аналітично-розрахункових завдань;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
  - виробничі ситуації.

11. Розподіл балів, які отримують студенти (денна)

Поточне тестування та самостійна робота											СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Модуль 1 – 35 балів			Модуль 2 – 35 балів											
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	15	85	15	100
5	5	5	5	5	10	10	5	10	5	5		(70+15)		

(заочна)

Поточне тестування та самостійна робота			СРС	Разом за модулі	Сума
Модуль 1 – 35 балів		Модуль 2 – 35 балів			

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4				100
5	5	5	5	5	10	10	5	10	5	5	30	(70+15)	

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Михайлов А.М., Гончаров В.В. Менеджмент в землеустрої. Методичні вказівки щодо виконання курсу лекцій для студентів 4 курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій", ОС "Бакалавр" денної та заочної форми навчання – Суми, СНАУ, 2019. – 137 с.
2. Скляр Ю.Л., Гончаров В.В. Менеджмент в землеустрої. Методичні вказівки щодо виконання практичних робіт для студентів 4 курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" ОС "Бакалавр" денної та заочної форми навчання – Суми, СНАУ, 2019.- 76с.
3. Гончаров В.В. Менеджмент в землеустрої. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи для студентів 4 курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" ОС "Бакалавр" денної та заочної форми навчання – Суми, СНАУ, 2019.- 100 с.

14. Рекомендована література Базова

1. Менеджмент в землевпорядкуванні. Навч. Посібник/ А.М. Третяк, А.Я. Сохнич, В.М. Другак., та ін. – К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2004.-с.344
2. Земельний кодекс України
3. Господарський кодекс України
4. Виханський О.С. Проблеми розвитку управління суспільним виробництвом. М.; 1991.
5. Обер-Крие Дж. Управление предприятиями М. 1973
6. Гнаткович Д.І. Організація і планування робіт по землевпорядкуванню. – Львів: Світ,1992.-216с.
7. Организация управления производством./ Под ред. Г.Х. Попова, Ю.И. Краснопося. М.; 1984
8. Тейлор Ф.У. Принципи научного менеджмента М.;1991
9. Жигалов І.Т. Основи менеджменту і управлінської діяльності. Підручник. К.: Вища школа.-1994.-224с.
10. Гнаткович Д.І. Організація і планування робіт з землевпорядкування.- Львів.-1992.-227с.
11. Третяк В.Й. Менеджеру о менеджменте.-К.: УФИМБ.-1995.-103с.
12. Управление персоналом организации: Учебник (под ред А.Я. Кибанова) М.: ИНФРА-М, 1997с.
13. Белогуров В.П. Основы управления: Уч.пос.- Харьков: Консум.203.-240с.
14. Третяк А.М. Лекції з менеджменту в землевпорядкуванні. 2004.-200с.

Допоміжна

1. Обозів Н.Н. Щокін Г.В. Психологія роботи з людьми. Поради керівнику.- К.: Політвидав України.-1990.-200с.
2. Щокін Г.В. Організація і психологія керування кадрами за кордоном.-К.: Знання.-1989.-46с.
3. Энциклопедический словарь бизнесмена, менеджмент, маркетинг, информатика.- (под общ. ред. М.И. Молдаванова.-К.: Техника.-1993.-856с
4. Фалмер Р.М. Энциклопедия современного управления. Т.1,3.-М.:1992

15. Інформаційні ресурси

1. Законодавча база - офіційний сайт Верховної Ради України.